

PUBLICAȚIE
SĂPTĂMÎNALĂ
EDITATĂ DE

GRUPUL
PENTRU DIALOG
SOCIAL

Sondaj de opinie —

PAVEL CÂMPEANU

pag. 8

CONVERTIBILITATEA
LEULUI

interviu cu VASILE PILAT

pag. 10

ANUL II • Nr. 45 • 15 — 22 NOIEMBRIE • 12 PAGINI — 10 LEI

DEMOCRAȚIE sau ETNOCRAȚIE

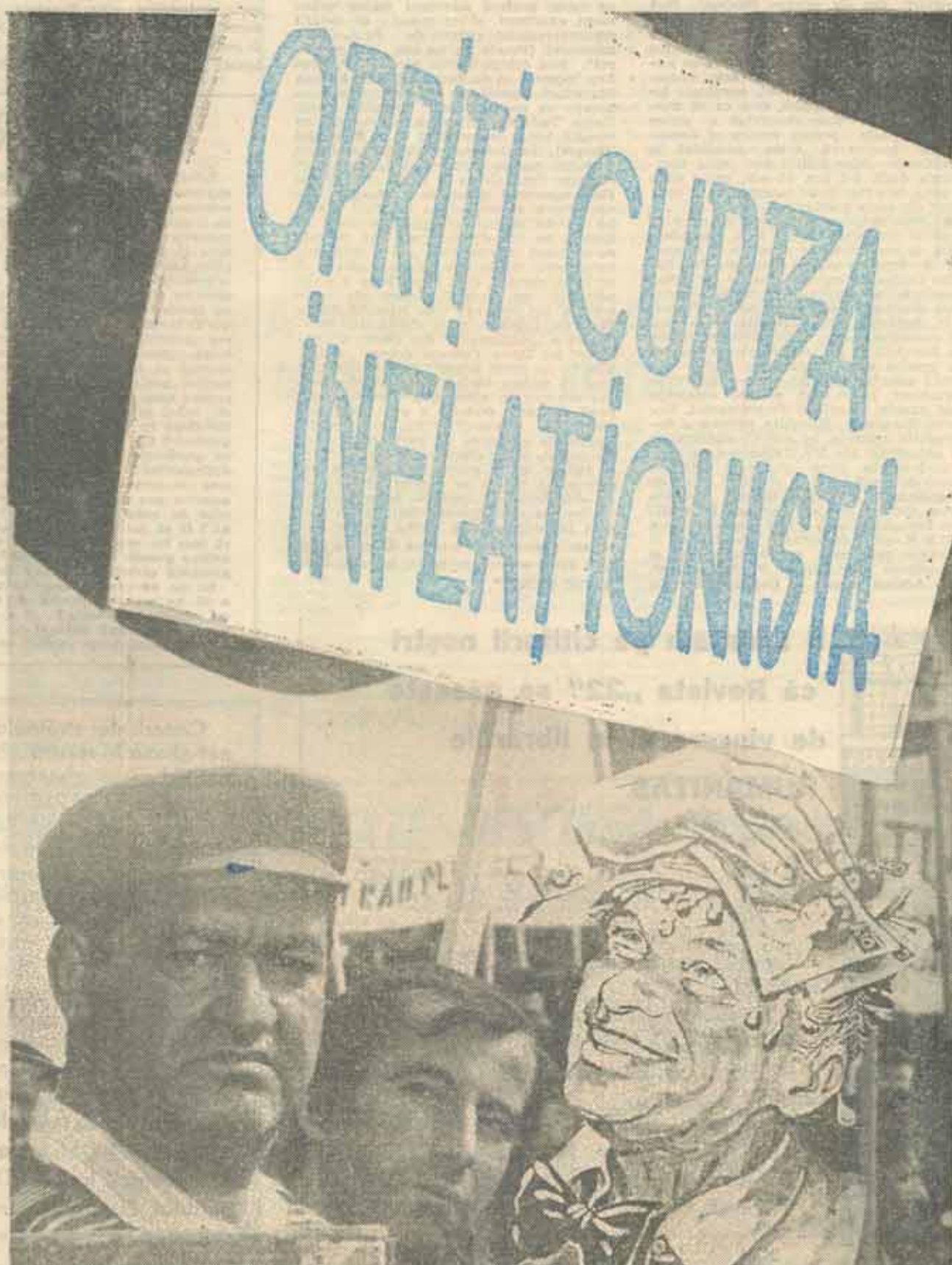
În ultimii 150 de ani, istoria Europei centrale și de est poate fi recitită din perspectiva avaturilor pe care liberalismul și democrația liberală le-au cunoscut în această parte a lumii. Eșecul lor final nu poate fi pus exclusiv pe seama faptului că ele reprezentau, pentru aceste societăți, un produs de import. Receptarea ideilor liberale într-o regiune despre care s-a spus că ar constitui o a „treia Europă” (J. Szűcs) între Rusia și Europa occidentală a fost alterată de o serie de factori interni, mergând de la subdezvoltarea economiei și a structurilor sociale la propriile tradiții și mentalități politice.

Fără îndoială, unul dintre obstacolele cele mai puternice în calea unei depline maturizări a instituțiilor democratice liberale l-a constituit intensitatea conflictelor naționale. Pentru o lungă perioadă de timp, în toată Europa central-estică hărțile geografice, politice și etnice au fost atât de ambigue, încât trezirea naționalismelor a dus la inflamarea rivalităților și a ostilității între diversele comunități etno-lingvistice. Unele dintre acestea reclamau restabilirea a ceea ce ele considerau a fi drepturile lor istorice. Altele luptau pentru dreptul la existență autonomă. Îndelungata dependență a regiunii față de acest tip de conflicte — speculate constant de elitele conducătoare ale vremii — a avut ca efect, între altele, pervertirea dezvoltării acestor societăți pe coordonatele moderne ale liberalismului și democrației liberale. Logica resentimentelor interetnice fie a împiedicat evoluția normală a instituțiilor liberal-democratice, fie a declanșat procese care s-au dovedit nocive pentru supraviețuirea acestor instituții (războaie, revoluții, contrarevoluții etc.).

Perioada interbelică nu a adus progresul scontat pentru instituțiile liberale. Fără îndoială, o asemenea intenție a existat, așa cum indică diversele proiecte constituționale inspirate după modele occidentale. Dar stăbănicirea societății civile, puternicele tradiții birocratice, precum și răspândirea unui naționalism anti-individual și etnocratic au favorizat instaurarea unor regimuri de esență semi-autoritară în aproape toată regiunea. Cu excepția poate a Cehoslovaciei și a unor scurte perioade în celelalte țări, societățile Europei centrale și estice nu au beneficiat de maturizarea și stabilitatea instituțiilor economice și politice ale modernității. Eșecul sau semi-eșecul tradițiilor liberale a sporit vulnerabilitatea regiunii față de proiectele totalitare. Ca urmare, pentru o perioadă îndelungată ea va fi prinsă în chingile totalitarismului de dreapta, apoi ale celui de stânga.

Trezirea din noaptea totalitară nu a însemnat, în mod necesar, și trezirea la realitate. În mod firesc, primele care s-au instalat au fost iluziile. Deopotrivă cele nostalgice și cele utopice. Primele proiecte post-comuniste s-au încheiat între restaurație (trecutul propriu) și imitație (prezentul societăților occidentale). Astăzi, după o evaluare mai realistă a situației, peste tot în țările fostului bloc comunist restaurația pare anacronică, dacă nu imposibilă, iar imitația problematică, dacă nu cumva lipsită de șanse pe termen scurt.

CĂLIN ANASTASIU

Fotografie de EMANUEL PĂRVU

8 NOIEMBRIE 1945

8 NOIEMBRIE 1991

„REGELE ȘI PATRIA!“

„Sintem despărțiți și anul acesta de aceeași tiranie fără milă care apasă asupra neamului nostru. Dar sintem mai uniți ca totdeauna prin suferințe și nădejdi comune. Și prin aceeași conștiință națională, pe care nimeni nu o poate birui.

Încă un an de suferințe a fost îndurat de poporul român lovit în trupul său, umilit în conștiința sa, dar neatins în voința sa de independență. În fața lumii civilizate, suferințele și sacrificiile pentru libertate ale poporului român stau ca o dovadă a voinței lui nepieritoare de a fi liber și neatrnat și ca o chemare la conștiința și îndatoririle acestei lumi civilizate.” (MESAJ CĂTRE ȚARĂ al Majestății Sale Regele Mihai I, cu prilejul Anului Nou 1952)

După 46 de ani, ziua Sfinților Arhanghel Mihail și Gavril a adunat în Piața Palatului Regal câteva mii de oameni, e adevărat, mai puțin entuziaști decât cei care, la 8 noiembrie 1945, își sărbătoreau Regele și protestau împotriva ocupației rusești ce va instaura comunismul în România. Organizat de Tineretul Universitar al Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat, mișcarea de vinere trecută a fost susținută de întreaga opoziție democratică, la ei anunșându-se și participarea, printre alții, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România, Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat, Partidul Național Liberal, Partidul Social Democrat Român, Asociația „21 Decembrie”, Partidul Liberal Monarhist, Partidul Ecologist, Partidul Alianței Civice, Alianța Civică, Uniunea Mondială a Românilor Liberi, Uniunea Democratică a Maghiarilor din România, cărora li s-au adăugat Confederația Națională „Liga Studenților”, Grupul In-

dependent pentru Democrație, Mișcarea România Viitoare ș.a.m.d.

Sărbătorirea din acest an a zilei de 8 noiembrie — dată la care, pentru prima oară în România, populația Bucureștilor și a altor mari orașe ale țării se opunea, deschis și răspicat, comunismului —, în pofda unei organizări riguroase, n-a avut ecoul pe care l-am fi sperat. După aproape doi ani de divisiune și sălbăticie, Capitala noastră, înfrigurată, murdară, infometată, nu mai e în stare parcă să suporte nici măcar o sărbătoare sfântă, dacă nu o comemorare a primelor victime ale terorismului luptei de clasă. Aproximativ 15.000 de oameni entuziaști și pioși, au ascultat anul acesta pe câțiva dintre organizatorii manifestației de acum 46 de ani, după ce Asociația „21 Decembrie” a patronat sfințirea crucii de pomnire a tuturor eroilor anticomuniști de pină în Decembrie 1989.

Prezența la tribună a tinerilor anului 1945, alături de cei grupați azi în for-

mașunile politice și asociațiile amintite, a conturat un arc peste timp, cu o singură coordonată: rezistența anti-comunistă, de ieri și de azi, din România: „Atunci puteam scanda „Armata și Regele”, atunci a fost începutul lungului șir de suferințe și jertfe, ultima fiind, în toamna aceasta, pe nume Andrei Frumusanu” — a spus domnul Constantin Ticu Dumitrescu, după ce o serie de invitați evocaseră evenimentele anului 1945, amintind puternica mobilizare împotriva comunismului, insuficiența de frunții partidelor tradiționale, solidaritatea națiunii cu instituția monarhică, cu Regele Mihai I, simbol veritabil al demnității și libertății de neam.

În Piața Palatului Regal au luat cuvântul: Ion Diaconescu, vicepreședinte al PNTCD; Ștefan Mamulea, președintele organizației de tineret a PNTCD; Ion Bărbuș, vicepreședinte al PNTCD; Anca Lăzărescu, TUNȚ; Simina Mezinărescu, Mișcarea România Viitoare; Ion

Lambru, președinte al organizației muncitorești a PNTCD; Ticu Dumitrescu, președinte al AFDP; Șerban Ghica, vicepreședinte al PNTCD; Nicolae Cerweni și Sorin Bottez, PNL; Nicolae Constantinăscu, vicepreședinte al Alianței Civice; Olo Weber, președintele FER; Ciprian Dumitru, organizația de elevi a PNTCD; Delia Budeanu, Sindicatul Liber din RTV; membri ai organizațiilor de tineret ale AC și PAC; Alexandru Popovici, vicepreședinte al PAC; Daniel Popescu, Confederația Națională „Liga Studenților”; Dan Cernovodeanu, Partidul Liberal Monarhist; Radu Creangă, Asociația Studenților Ortodocși Români; Av. Ștefănescu, Liga Apărării Drepturilor Omului în România; Daniel Cule, președinte al Ligii Studenților din Institutul de Peșoi și Gaze Ploiești; Valentin Ionescu, președinte al tinerilor social-democrați; Gavrilă Copil, președinte al Societății Culturale „Bucureștii — Chișinău”.

Reporter

„Și fiindcă a venit vorba de aceste demonstrații și de obiceiul comunistilor de a organiza contrademonstrații cu consecințe întotdeauna neplăcute, adesea singuroase:

Trebura să vină la mine Kaftoradze, ambasadorul rus. Il așteptam. Asta era chiar în timpul pravei mele — așa că a trebuit să-l am alături pe Tătărașcu, pe atunci ministru de Externe. Așteptându-l, mă uitam pe fereastră și am văzut oameni care veneau spre Palat, să demonstreze pagină pentru mine, și contrademonstrații, bătăuși cu bare de fier, care-i loceau, și femeile dezbrăcate. Și-mi aduc aminte de un ofițer care juca cu fata plină de sânge. Și atunci i-am spus lui Tătărașcu: „Prinșiți, asta erați voi pentru țara noastră”. El m-a răspuns: „N-a făcut altceva decât să plece neclit.” (din „Convorbiri cu Mihai I al României” de Mircea Ciobanu)

După 46 de ani

CONSTANTIN POPESCU avea, în 1945, 18 ani; s-a aliat în fruntea coloanei de manifestații care, cu prilejul izbucnirii Războiului Mondial, au pierdut într-un entuziasm ce a cuprins întreaga

Capitală, arterele principale ale orașului — Piața Palatului Regal, Calea Victoriei, Piața Universității, Bulevardul Elisabeta. „Puriam drapelul țării și portretul Regelui, de la balcoane lumea ne aplauda, se aruncau flori, mulți coborau și ni se alăturau. Din dragoste și respect față de Rege, oamenii scoteau steaguri și covoare în balcoane, mulți plîngeau de bucurie” — mărturisește, emoționat și astăzi Constantin Popescu.

În după-amiaza aceleiași zile, s-a deschis focul din clădirea Ministerului de Interne. O parte dintre manifestații, între care și domnul Popescu, asediază sediul Poliției Capitalei. Răspata n-a intrizat. S-a tras în plin, blindatele au intrat în coloanele de manifestații, s-au operat arestări. „La Securitate, când mă băteau, îmi arătau fotografiile în care apăream în fruntea coloanei” — declară Constantin Popescu, comemorând suferințele sale, ale familiei. „Demunțat de un vecin comunist, tatăl meu a fost arestat și întemnițat pentru că ținea în casă tabloul Regelui.” Tatăl domnului Popescu a sfârșit tragic, aruncat dintr-un tren ce transporta deținuți politici între două pușcării; 12 copii rămân astfel orfani.

„În '46, la închisoarea Curții Martiale București, la 8 noiembrie am așezat la fereastra celulei, care dădea spre stradă, portretul Regelui Mihai (il primisem pe atunci la verbitaci, pe un ghișeu) cu flori. Toți deținuții politici au cântat „Trăiască Regele” și „Dreptățile”. Dumănele. Așa țară, înaintelea, astfel. Fereștele au fost săvârșite cu obloane de lemn.” Pe locul așezat închisorii trimisă astăzi bidoasa Casă a Poporului. „E călduță pe suferințe și pe asemănările celor uchi și Gâră-cruci” — spune domnul Popescu.

În decembrie 1989, Constantin Popescu a stat alături de tinerii care au năvălit să vor răsturna de la putere regimul comunist. La 8 noiembrie 1991, în Piața Palatului Regal, Constantin Popescu scanda din nou, alături de alții, „REGELE ȘI PATRIA!”

Fotografii de EMANUEL PARVU

ORICUM, ALEGERILE

SERGIU CUNESCU — P.S.D.R.

Poliția și jandarmeria trebuie instruite pentru protejarea alegătorului

Mai întâi trebuie să precizăm ceva pentru programul calendaristic. Trebuie să repet care e programul propus de noi la Cotroceni și care până ieri a fost acceptat de toată opoziția. Am cerut ca cele 4 legi — a administrației publice locale, a alegerilor locale, cea de finanțare a partidelor politice și de finanțare a campaniei electorale — să fie terminate până la 20 noiembrie. După aceea ar fi 20 de zile în care urmează pregătirea campaniei electorale, nu atât din partea partidelor, cât din partea autorităților care trebuie să învețe publicul cum se votează, care este sensul acestui vot, să facă instruire poliției și jandarmeriei pentru protejarea alegăto-

rilor. După aceea ar urma cele 40-45 de zile care, iată, ne aruncă la sfârșitul lunii ianuarie. Acum din punct de vedere al programului, evident că vom face toată campania electorală pe baza programului Partidului Social Democrat Român. Dar, bineînțeles, o să ne fixăm pe idelle privitoare la administrația publică locală și o să alegem, de asemenea, problemele care preocupă fiecare județ în parte. Noi vom merge împreună pe liste comune cu partidele din Convenție. Dar aici am dat libertate județelor să hotărască dacă e vreo condiție de a face aceste alianțe numai parțial. De dorit este însă să meargă peste tot împreună.

TOKAY GYÖRGY — U.D.M.R.

Mai multă putere pentru cei care cunosc efectiv situația

Conceptul cu care pleacă candidații noștri în campania electorală — fiecare bineînțeles în raport cu situația concretă din localitatea respectivă — trebuie să fie acela că va milita ca bunurile care sunt realizate într-un loc, într-o comunitate, să fie folosite în majoritatea lor de comunitatea respectivă. Să nu se mai facă adică greșeala că bunurile realizate într-un loc să fie transferte (chiar și sub formă de datorii) în alt loc mai puțin productiv, în virtutea ideii de uniformizare. Deci candidații noștri vor milita ca aceste resurse să rămână pe loc și cetățenii care formează acea comunitate să aibă puterea efectivă de decizie în problemele care îi privesc. Noi considerăm că este momentul să pornim spre o reală administrație locală autonomă. În consecință,

fără acel paternalism etatist, care a fost caracteristic întregii administrații locale de până acum. Mai multă putere pentru cei care cunosc în mod efectiv situația. Posibilitatea de a merge pe liste comune cu alte partide este mare. Bineînțeles, după cum știți, organizațiile noastre locale vor decide singure cu cine vor face liste comune. Dar este cert că aceste persoane vor fi din cadrul opoziției deoarece concepțiile noastre sînt mai apropiate de concepțiile partenerilor noștri din cadrul Convenției. Dar fiind vorba de alegeri locale factorul personal contează enorm de mult. Sîntem hotărâți să sprijinim orice persoană — indiferent de naționalitate — care va fi capabilă să gestioneze o localitate. Deci să fie în primul rînd un bun cunoscă-

tor al problemelor, să fie un bun administrator, să aibă tărie morală și o reputație ireproșabilă. Faptul că va fi maghiar sau român nu va fi chiar atât de relevant.

DINU PATRICIU

Partidul Liberal

O casă pentru fiecare

Faptul că Frontul insistă ca alegerile să fie ținute în decembrie e doar o manevră menită să le aducă capital electoral. Toată lumea e conștientă că ele nu pot fi făcute mai devreme de sfârșitul lui ianuarie. Părerea noastră este că alegerile locale, ca și cele generale, ar trebui să se bazeze pe o pregătire extrem de atentă. Și mă refer la faptul că în afară de Constituție e nevoie de recensămîntul populației. Data trecută, la alegeri, erau 16 milioane și ceva de alegători înscrși pe liste și au votat 17 milioane și ceva. În aceste condiții nu cred că se pot ține alegeri corecte și transparente. Noi am alege data alegerilor în funcție de aflarea rezultatelor recensămîntului și transformarea lor în date operative. În orice caz, probabil că asta ar duce undeva către sfârșitul lui februarie. Cred însă că ele vor avea loc la începutul lui februarie, deoarece F.S.N.-ul pierde direct proporțional cu timpul.

Noi am arătat că rămînem în continuare fideli principiilor Cartei dar că nu mai dorim să avem nici un fel de relații cu formațiuni politice care nu-și pot ține angajamentele. F.S.N.-ul s-a angajat alături de noi prin semnarea Cartei în lupta anticomunistă. Dar s-a dovedit incapabil pe de o parte să-și ecrete propriile structuri, iar pe de altă să elimine factorii de putere suspuși ideologiei comuniste. F.S.N. a folosit minciuna care, iată, ne-a adus în criza în care ne aflăm. Chiar și astăzi ne mai aflăm încă supuși acestui mod de a minți prin eufemisme. Ce înseamnă economie de plată? De ce nu o spunem clar oamenilor că este o întoarcere din urgia comunistă la capitalism. Chiar și discursul domnului Stoiljan ne-a spus în termeni tehnici că ne aflăm de fapt într-o economie de război. Eu cred că acțiunea politică curată nu poate să însemne decît a spune adevărul. Să spunem cum a spus Churchill: „Nu vă pot oferi decît lacrimi, sînge și suferință”. Cred că programul nostru electoral a răzbătut deja în cele spuse.

RADU BERCEANU — membru în Consiliul

director al FSN

Eu mă bazez pe bunul simț al alegătorului

Noi vrem alegeri pînă la sfârșitul anului pentru că așa am declarat astă-vară și pentru că sîntem conștienți, tocmai pentru că am fost pînă în septembrie la guvernare, de toate condițiile internaționale. Să nu-mi spuneți acum cum a spus Cornel Nica la Cotroceni: „Tovarăș, e un amestec în treburile interne ale unui stat suveran”. Atunci cînd ceri un credit este de fapt amestecul tău în buzanarul celuilalt, și toate condițiile pe care le pun FMI și celelalte organisme internaționale sînt, după părerea mea, absolut normale.

La Cotroceni, am fost trei persoane: Solcanu, Văcaru și eu mine. (Petre Roman era plecat în Franța.) Solcanu a spus, în mare, că ce y-am spus eu mai înainte, iar domnul Văcaru a ținut să răspundă unei glume malicioase pe care o rostise Ceantea. Și anume, că Frontul se grăbește la alegeri cum se grăbește fata la măritat. Văcaru a sub-

Alegerile locale vor fi posibile de îndată ce noua Constituție va intra în vigoare și se vor fi elaborat toate instrumentele legislative necesare. Administrația românească are în prezent un caracter contradictoriu: la nivel central a dobîndit legitimitate (cel puțin din punct de vedere formal) în urma alegerilor de la 20 mai, dar la nivel local continuă sistemul funcționarilor subordonați autorității centrale. Pe de altă parte, consiliile comunale și municipale reproduc componența umană și interesele vechii nomenclaturi locale. În aceste condiții, chiar subordonarea față de centru a fost de multe ori pusă în discuție, dar fără ca echipele de administrație locală să poată invoca sprijinul și încrederea electoratului. E necesar, prin urmare, să se organizeze alegeri locale cît mai curînd cu putință. Nimeni nu contestă acest lucru, dar este evidentă totuși o lipsă de entuziasm care are mai multe cauze. În primul rînd, organizarea alegerilor locale rămîne în seama unei administrații locale compromise și, chiar dacă alegerile vor fi aminate pentru anul viitor, e greu de presupus că mai rămîne timp pentru schim-

Pentru că noi înțelegem să spunem oamenilor adevărul. Să le spunem că doar o politică liberală de terapie șoc poate scurta timpul și suferințele tranziției. Ce ne preocupă mai cu seamă? Mai întâi rezolvarea definitivă a problemei proprietății, prin modificarea legii fondului funciar, prin rezolvarea problemei fondului imobiliar de stat în care tot ce s-a construit după 1950 trebuie să treacă în posesia locatarilor pe gratis sau aproape pe gratis. Deja legislația există în proporție de 90%, pentru rezolvarea acestor probleme, iar aplicarea acestei legislații cade în sarcina administrației locale. Numai a aplica legislația care există și ar fi deja un mare pas în teritoriu. Acesta este, dacă vreți, programul nostru electoral pe care vi l-am transpus în cîteva cuvinte: pentru orașe „O casă pentru fiecare”, iar la sate credem în necesitatea creșterii proprietății țărănești.

litic, cu la alegere este vorba de chestiune. Noi am formulat următoarea țintă ordonare municipală să dea acestui concretă. Bineînțeles, cercăm să mai și gramele astea, înțelegem chestiuni sînt brutării în A facem atunci vreo rii”, așa cum a Cornescu, de la F moocrat Tradiționa bunul simț al alegătorului gogosi dir noi încercăm să cît de cît realizat un alegător care-

ION DIACON

Noi vom a

în ceea ce

în care se

În privința alegerilor difuza desigur și baza din programul nostru. De ce nu pe cîteva care sînt de actualitate vor avea un impact opiniei publice locale me satelor o parte o reprezentativă a puterii funcționar. Neceastă ocazie că a fost satisfăcut de apărut acasă la țară de felul cum eă, totemul aceluștii pe care am re proiectului nu se sens, fac observații clarificațiile domnului inacceptabile, adică titlul și litera legământ și pînă la ur domnia sa. Domnii beștie iar cu niște comunist de pînă celor care îl min-

LOCALE SE APROPIE

bări semnificative. F.S.N. are tot interesul să nu dea timp liberalilor să valorifice prezența domnului Vaida la departamentul pentru administrația locală. În al doilea rând, Televiziunea are în continuare aceeași conducere.

De ce orice grabă are pentru opoziție semnificația unei virtuale înfringeri. Să nu uităm că aprobarea Constituției impune deja în mod implicit opțiunile politice majore ale Frontului Salvării Naționale: ca formă de stat republica și regimul de guvernământ semi-prezidențial.

Alegerile nu vor putea fi, totuși, amânate foarte mult și de aceea ne-am propus să aflăm cum vor aborda campania electorală principalele forțe politice. Am formulat în acest scop două întrebări: 1) Care este în linii generale programul electoral? 2) Care sunt alianțele politice posibile? Atunci când interlocutorii noștri au crezut că este strict necesar le-am dat posibilitatea să-și exprime poziția față de calendarul alegerilor și față de alte probleme implicate.

H. P.

legislative. Aici am mai conștientizat un program și un consiliu de coordonare etc. Aș fiet o haină și o să și înțeleg puțin programul vrea să de genul: „Nu în Jiuul? Să le 6-30 de brutăris, mi se pare, lădă Social Democrată mă bazez pe orilor că nu vor stea. Și atunci, gem pe chestii. Eu dacă aș fi e croit elar pe

un partid, indiferent ce s-ar spune, sau care nu e anume împotriva vreunui partid, aș zice: „Iată, domnule, un partid serios, care merită să mă gândesc la opțiunile lui“. În al doilea rând, aici e o problemă legată în primul rând de oameni. Primarii, cel puțin, sînt absolut siguri că vor fi aleși după calitatea lor umană. Adică cine va veni cu un candidat cunoscut ca om serios, ca om gospodar, va avea toate șansele să învingă, indiferent ce va scrie după numele candidatului.

Iar în ce privește alianța cu alte partide, nu ne-am propus nimic în acest sens. În ce ne privește, orice ar fi cu putință, în afara de alianța cu P.S.M.

CU — P.N.Ț.C.D.

ce FSN-ului acuze grave
rivește situația gospodărească
flă țara

lor locale vom
le noastre de
general al par
și pune acle
specifice.
te și sigur că
puternic asupra
Astfel, în lu
mă foarte acu
Legii fon
am arăta cu a
dului nostru nu
brma care a
chidă, mai pu
ne aplică. Ad
dime îmbunătă
să le aducem
lică. În acest
de ultimele de
lescu sînt total
contractii spiri
itate în Parla
semnata și de
președinte vor
tanari de vechi
care e al a
chă au apărut

parazitii să-și ia drepturile s.n.m.d. Dacă vorbim de un stat de drept, atunci să aște și domnul președinte că pămîntul, casele, capitalul alii ale aceluia cărora le revin prin lege.

Pe de altă parte, ceea ce era de reținut între altele din Raportul domnului Stolojan era situația dezastruoasă existentă în țară la 31 octombrie. Să ai la ora actuală rezerve pentru țară în materie de combustibil 10, 20, 30 la sută, din cît ar fi fost necesar sau din cît a fost anul trecut, este inacceptabil. Acestea sînt tot atitea acte de acuzare împotriva guvernului Român. Deci, noi vom aduce guvernului Român și, implicit, F.S.N.-ului, acuze grave în ceea ce privește situația gospodărească în care se află țara. Iar acum mai apare, după informațiile noastre, și criza grihului.

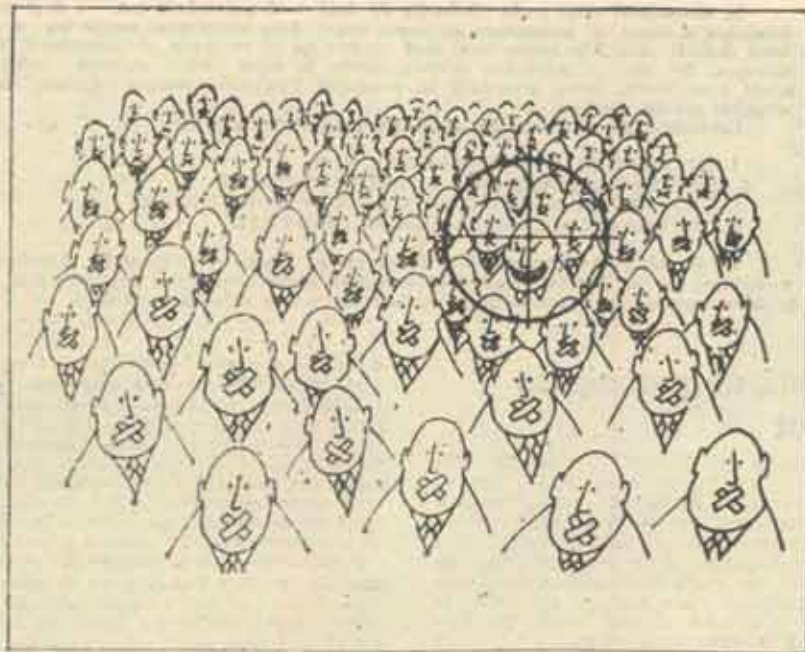
În principiu, am stabilit că vom face liste comune cu partidele din Convenție. Dar nu va fi o măsură globală, pentru că sînt localități unde anumite partide nu sînt repre-

zentate sau unde oamenii nu se înțeleg. Vom lăsa organizațiilor noastre libertatea de a decide asupra listelor de consilieri și de a pune candidații comuni pentru funcția de primar dintre persoanele — indiferent de partid — pe care le consideră cele mai bune, cele mai cinstite din acea localitate.

Tot la libera opțiune a organizațiilor locale va rămîne și colaborarea cu U.D.M.R.-ul. Aici este o problemă spinosă pentru că am înțeles că în majoritatea localităților din Ardeal, cu populație mixtă, nu e de dorit acest lucru. Nu îl dorim nici noi, partidele din opoziție românești, nu îl dorește nici U.D.M.R.-ul. Sînt însă și localități în care această colaborare este dorită. Rămîne deci total la libera lor alegere. Noi, de la centru, dăm doar indicația că este de dorit ca partidele din Convenție să-și mențină raporturile armonioase și în localitățile din țară. Acum distincția dintre guvern și opoziție este mai neclară, dar liberalii vor fi considerați în frontul nostru.

P.U.N.R.

Domnul Ioan Gavra, după o scurtă consfățuire de grup, a refuzat să răspundă la întrebările noastre. Justificare: cu ocazia dezbaterilor din Parlament, asupra Raportului Harghita — Covasna, revista noastră ar fi prezentat numai punctul de vedere al maghiarilor. Le putem răs-

punde că, în realitate, am prezentat, în înțelesul cel mai strict, doar punctul nostru de vedere și că regretăm că n-am reușit să oferim coloanele revistei noastre unei autentice dezbateri. De data aceasta, le-am oferit, lor, ca și celorlalți, posibilitatea de a-și formula opțiunile, dar domniile lor au preferat să se izoleze într-o atitudine sectară.

TEODOR HORIA MIHĂESCU — P.S.D.

[fost FSN — social-democrat]

Programul nostru pentru alegerile locale nu este definitivat. Am început să facem acest program și programe specifice la filialele județene pe care le avem constituite. De asemenea sîntem în curs cu vreo două-trei partide, nu cele din Alianța

stîngii, cu alte partide care în general nu candidau împreună în coaliția de centru. Deci partidul lui Serghei Mesaroș, Petrișor Morar... Deci cu cîteva partide din această zonă sîntem în curs de a stabili niște platforme comune în alegerile locale.

DAN LĂZĂRESCU — P.N.L.

Vrem să insănătoșim administrația locală
pervertită de 45 de ani de regim comunist

În alegerile locale programul electoral al Partidului Național Liberal și al celorlalte partide din cadrul Convenției este axat în jurul ideii de a insănătoși în sfîrșit administrația locală pervertită de 45 de ani de regim comunist. Știm perfect că toată administrația locală — cu foarte mici excepții — este încă pervertită de foștii activiști de partid, de foștii nomencluriști, care nu vor să cedeze pozițiile cîștigate în timpul dictaturii lui Ceaușescu. Nu putem face alegeri legislative libere și temeinice fără asigurarea precăzută a administrației locale. Astfel încît, intrucît Partamentul actual nu a acceptat propunerea P.N.L. prin care se cerea eliminarea din rîndul candidaților la alegerile locale a foștilor activiști de partid, rămîne ca poporul român, în fața urnelor, să-și manifeste sănătatea morală și dorința de a crea în sfîrșit un viitor european poporului nostru votind împotriva seursorilor nomenclaturii comuniste.

mă îndălece că vor merge alături de noi pe aceste mari linii programatice.

Noi am mers peste tot cu același program: adică de a alege pe cei mai buni gospodari de la orașe și sate.

Rezultatele alegerilor locale, care vor avea loc, probabil, în ciuda opoziției Frontului, pe 18 Ianuarie anul viitor, ne vor furniza destule surse de dezbateri nu numai din punct de vedere al criteriului va funcționa mai puternic: preferința pentru o persoană sau preferința pentru o grupare politică. În orice caz reprezentarea politică la nivelul administrației locale va fi diferită de cea din actualul Parlament. Și probabil costul de diferență de reprezentarea din Parlamentul viitor. Profilul partidelor politice nu va fi însă foarte mare intrucît primării și consiliile locale vor fi confiscate de problemele particulare ale zonelor pe care le administrează. Sistemul bicameral adoptat în Proiectul de Constituție nu prevede nici o diferență între cele două camere din punctul de vedere și modalității de alegere. În Constituția din 1923 și în constituțiile altor state democratice cu sistem bicameral se prevede ca Senatul să fie ales prin vot indirect de către consiliile județene. Venirea de aici ca Senatul va reproduce în mare măsură rezultatele alegerilor locale, oferind o posibilitate superioară de exprimare a pluralismului politic. E cu puțină în felul acesta ca partidul care a obținut majoritatea în Camera Deputaților să fie minoritar în Senat. Potrivit Constituției, care va fi în curînd adaptată, rezultatele alegerilor locale nu se vor putea exprima la nivelul autorităților centrale. Este evident de aceea că în plan local se va crea cu timpul o foarte mare diversificare de atitudine și practici care nu vor mai corespunde neapărat cu ceea ce se întâmplă la nivelul central al unui partid. Alegerile locale vor deveni terenul pe care vor evolua mult mai bine independenții decît militanții unui partid sau altelea, iar interesul partidelor politice se va cantona mai cu seamă la nivelul alegerilor generale legislative.

Decăndată însă, partidele politice de la noi au un interes cu totul deosebit de a se angaja în lupta electorală pentru alegerile locale. Partidele opoziției democratice speră să realizeze acum prin voia electoratului ceea ce n-a reușit punctul 8 al Proclamației de la Timișoara. Pe de altă parte, e vorba de a impune o modalitate de aplicare a actualei legislații într-un spirit mai apropiat de ceea ce înseamnă o autentică autonomie locală. E vorba de a schimba mentalități, de a recupera sentimentul de libertate și dorința de inițiativă individuală. Scopul este politic și moral deopotrivă.

HORAȚIU PEPINE

PAVEL CĂMPEANU —

Centrul Independent de Sondaje

EXAMENUL ALEGERILOR LOCALE

In momentul când scriu rindurile de față — 4 noiembrie a.e. —, deși primul ministru a făcut o propunere în acest sens, data alegerilor locale nu a fost încă definitivată. Un lucru este însă sigur: pe zi ce trece, desfășurarea lor se apropie. De aici și interesul pentru starea în care opinia publică întâmpină acest eveniment, temă abordată în sondajul Centrului nostru efectuat la începutul acestei toamne.

Investigația s-a concentrat asupra următoarelor aspecte:

1. INTENȚII DE PARTICIPARE LA VOT
2. MOTIVAȚIA POLITICĂ A ACESTOR INTENȚII
3. ȘANSELE DE REALEGERE A ACTUALILOR PRIMARI
4. POPULARITATEA ACTUALILOR PREFECȚI.

Ca de obicei, cercetarea s-a făcut pe un eșantion național. Acesta are avantajul de a degaja tendințele dominante pe ansamblul electoratului, dar și dezavantajul de a omite situațiile specifice din diferite localități.

Intenții de participare la vot

Recentele evenimente electorale din unele țări Est-Europene reliefează un fenomen comun: creșterea vertiginoasă a absentismului, reflectând scepticismul respectivelor societăți față de capacitatea sistemului politic de a controla ceea ce unii numesc criza tranziției. Fenomenul s-a manifestat cu o vigoare specială în cursul ultimelor alegeri locale din Ungaria. Vor avea oare alegerile noastre locale o soartă asemănătoare? Potrivit sondajului la care mă refer, s-ar părea că nu. Circa trei sferturi dintre persoanele intervievate cu acest prilej declară că intenționează să ia parte la viitoarele alegeri locale. Desigur, nu există garanții că aceste intenții vor deveni fapt și că disponibilitatea arătată la începutul toamnei va rezista până la începutul — sau mijlocul — iernii.

Deocamdată, proporția amintită reliefează o stare de spirit încurajatoare, dar această proporție de ansamblu este inegal distribuită în diversele grupări sociale sau demografice ale populației. Astfel, proporția celor care își propun să ia parte la alegerile locale este de 80% printre persoanele cu studii superioare, dar de sub 60% printre absolvenții de școli generale; această proporție este cu 8% mai ridicată în mediul urban decât în rural și tot cu 8% mai mare printre membrii minorității maghiare decât printre cei ai populației majoritare.

Motivația politică a votului

Cîmpul de selecție în fața cărora se va găsi alegătorul va cuprinde, teoretic vorbind, două categorii de repere: actori (persoane care candidază) și organizații (partide sau coalitii politice). Care dintre aceste repere va influența cel mai puternic decizia de votare?

Problema pare superficială, deoarece cu numeroase ocazii s-a putut constata că în optica opiniei noastre publice — și nu numai a noastră — identitatea actorilor politici are un impact considerabil mai puternic decât identitatea (deseri) slab

definită) a partidelor politice. Ceea ce nu cunoaștem însă este anvergura acestui decalaj și modul cum el operează în cazul unor alegeri locale. Decalajul, relevat ultimul sondaj, este substanțial și pentru acest gen de consultare electorală: cei care tind să-și orienteze votul spre anumii candidați sînt de două ori mai numeroși decât aceia care inclină să se orienteze spre un anumit partid.

Predilecția pentru actori este mai răspîndită printre femei decât printre bărbați și cel mai puțin împărtășită de gruparea elevi-studenți (în vîrstă de cel puțin 18 ani) care arată același interes pentru candidați și pentru partide politice. Prioritatea actorilor atinge cota maximă în rîndul persoanelor cu instrucție superioară: 54% dintre acestea afirmă că își vor orienta votul către anumii candidați, față de numai 39% dintre elevi-studenți. Interesul viu pe care această din urmă grupare îl arată partidelor ar putea semnifica persistența unei sensibilități politice speciale în rîndurile tinetului studios.

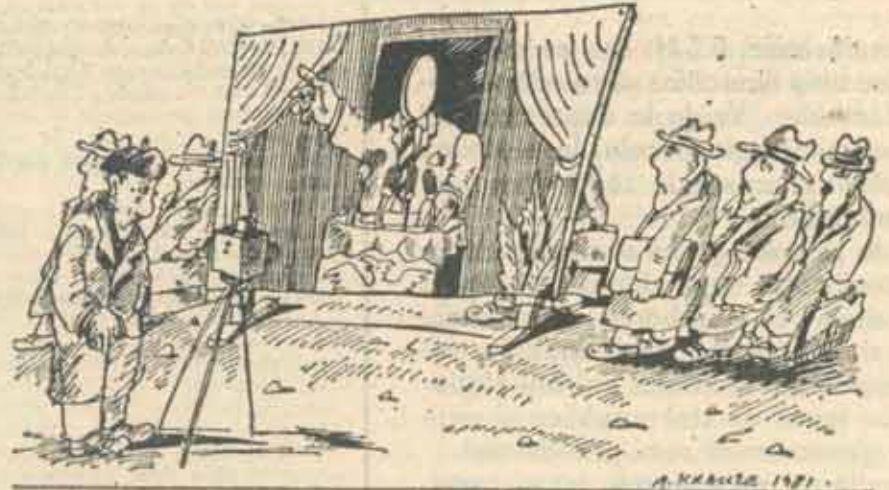
Șansa de realegere a actualilor primari

Mille de concetățeni care îndeplinesc în prezent această funcție au ajuns la ea pe căi diferite și se achită de ea în modalități diferite. Existența acestei diversități naturale nu exclude însă unele caracteristici dominante ale acestei categorii de conducători. Dintre aceste caracteristici, perceptibile prin simplă observație empirică, le notez pe următoarele:

a. în mod direct sau indirect, actualii primari au fost numiți de către fostul guvern care i-a investit astfel cu încrederea lui;

b. o bună parte dintre ei au aparținut aparatului local al dictaturii.

În circumstanțele istorice date, prima caracteristică era, în sine, inevitabilă: oricare ar fi fost ea, autoritatea centrală trebuia să numească autoritățile locale. În schimb a doua caracteristică rezultă din folosirea unui criteriu de selecție pe care noua putere centrală l-a generalizat și pe care o parte a populației l-a contestat și continuă să-l conteste: criteriul preferinței pentru membrii fostului apa-

rat. Această predilecție și-ar putea căuta justificarea în presupunerea că oamenii vechiului aparat sînt singurii care posedă o experiență în conducerea treburilor locale. Ultimii doi ani reprezintă un test susceptibil să verifice plauzibilitatea acestei presupunerii, răspunzînd unei serii de întrebări, cum ar fi: s-a dovedit experiența slujirii dictaturii transferabilă în condițiile democratizării? Au demonstrat acești oameni o competență administrativă în stare să compenseze cît de cît povara trecutului lor politic? Beneficiind inițial de încrederea F.S.N., au

îzbutit ei ulterior să cucerească și încrederea populației pe care continuă să o administreze?

Terenul configurat de asemenea întrebări a fost prospectat de două ori în ultimele luni: o dată la începutul verii, cînd subiecții au fost întrebați dacă sînt mulțumiți sau nemulțumiți de primar, și a doua oară la începutul toamnei, cînd întrebarea viza nemulțumirile alegerilor locale: au de gînd să voteze pentru menținerea sau pentru înlocuirea primarilor în funcțiune? Răspunsurile obținute arată astfel (în %):

	Mulțumiți	Nemulțumiți	Nu știu
Vara	14	62	23
Pentru menținere			
Pentru înlocuire			
Toamna	15	63,5	18

Un amănunt: intenția de a-i realege pe actualii primari este de două ori mai frecventă la țară decât la oras.

Cifrele de mai sus indică un regres lent, dar continuu, al popularității acestor lideri locali. Încrederea cu care i-a investit F.S.N.-ul îi corespunde — neîncrederea cu care îi privește marea majoritate

a electoratului. Persistența, și chiar extinderea acestei majorități reticente atestă că foarte puțini dintre acești lideri au șansa de a se transforma din primari numiți de centru în primari aleși de populație, adică de a lesa învingătorii într-o competiție electorală corectă.

Atunci cînd se referă la prefecți, comparația de mai sus capătă următorii parametri:

Popularitatea actualilor prefecți

	Mulțumiți	Nemulțumiți	Nu știu
Vara	12	50	35
Pentru menținere			
Pentru înlocuire			
Toamna	13	62	24

După cum arată cifrele din a doua coloană, impopularitatea prefecților a crescut în acest interval mult mai repede decât cea a primarilor. Continuitatea acestui regres nu face decât să complice și mai mult problema în orice caz complicată a prefecților. Spre deosebire de primari, care urmează să fie aleși, viitorii prefecți vor trebui, pare-se, să fie desemnați prin noi decizii guvernamentale. În ce măsură guvernul va dorii să-și conecteze deciziile la sentimentul public și ce mijloace va putea folosi pentru atingerea acestui scop — dacă într-adevăr îl va urmări? Nu vîd cum dintre aceste mijloace ar putea lipsi sondajele de opinie la scară locală, întreprinse cu maximum de profesionalism și obiectivitate. Este momentul ca atît guvernul, cît și partidele politice — dacă nu chiar și unii candidați — să integreze acest instrument în activitatea lor preelectorală, așa cum se procedează în toate țările democratice.

Prefecții și primarii vor fi organizații pe teren ai tuturor consultărilor electorale care urmează. Nu știu cine va îndeplini acest rol crucial pentru alegerile parlamentare, dar știu că pentru alegerile locale el revine actualilor prefecți și primari, ultimii putînd deveni alți organizații cît și competitorii acestor întreceri. Ceea ce nu are darul să o pună sub oarecare mai largă suspiciune.

Potrivit răspunsurilor date de cei intervievati, problema cea mai arzătoare a localităților noastre a fost și rămîne salubritatea — sau mai exact starea lor de insalubritate. Alături de acest punct ambele sondaje situează printre prioritățile cele mai prezente cerința de a se întări ordinea publică. Punctul principal în care rezultatele celor două sondaje se despart îl constituie tema aprovizionării. În lunie aprovizionarea se contura ca o temă secundară; în octombrie ea sule pe rangul doi al acestei agende pe care opinia publică o schițează pentru viitorii primari — înaintea unor probleme ca locuințele, transportul, comportarea funcționarilor și chiar încălzirea.

Unele dintre problemele locale par să nu aibă aceeași pondere în cele două medii de rezidență. Astfel, plîngerile în legătură cu salubritatea sînt cu 12% mai frecvente printre locuitorii orașelor decît printre cei ai satelor. Alte aspecte care îi nemulțumesc mai mult pe orașeni decît pe sîtenii sînt: comportarea funcționarilor (plus 10%), asigurarea locuințelor, încălzirea — pe cînd sîtenii se arată mai îngrijorați de funcționarea transporturilor și de păstrarea ordinii publice.

Priorități locale

La începutul verii s-a avut loc un sondaj care urmărea să determine gradul de satisfacție-însufățare față de modul cum funcționează serviciile publice locale. În ultimul sondaj — cel din această toamnă — întrebarea era: căroră dintre problemele localităților vă trebui să le

acorde înfilțate viitorii primari? Cele două seturi de rezultate sînt comparabile și, într-o anumită măsură, se verifică unul pe altul.

Cifrele de mai sus dau o idee asupra măsurii în care opoziția recunște nevoia acută a unei grevoase redresări a salubrității în orașe și sate țării. Ceea ce îi interesează pe alegători cu precădere în viitorii primari care să nu primească în primul rînd întrebările lor politice ci preocuparea lor guvernamentală.

Alegerile locale nu par să aibă aceeași semnificație pentru partidele politice și pentru alegători.

Unificarea cursurilor de schimb și convertibilitatea leului

— Un interviu cu VASILE PILAT realizat de AURELIAN CRĂIUȚU —

AURELIAN CRĂIUȚU: Domnule Vasile Pilat, ne aflăm astăzi la două zile de la anunțarea unificării cursurilor valutare, de la trecerea, practic, la convertibilitatea limitată a leului. Nu intervine această măsură prea târziu?

VASILE PILAT: Fără discuție. S-ar putea spune prea târziu, nu numai din punctul de vedere al pieșării pe o linie ce ordonează logic în timp măsurile reclamate de împlinirea reformei. Ea intervine prea târziu și în sensul că deteriorarea dramatică a stării generale a economiei naționale a făcut să ne îndepărțăm mult de acele condiții economico-financiare minime necesare pentru a-i asigura rezultate.

A. C.: Dacă nu mă înșel, în „Schita de strategie” elaborată sub conducerea academicianului Tudorel Postolache, data pentru unificarea cursurilor de schimb era 1 ianuarie 1991. Iată, deja, un interval de aproape unsprezece luni care va greva, va influența greu viitorul curs al evenimentelor.

V. P.: Aveți dreptate. Important însă de subliniat este poate nu atât data calendaristică în sine, ci condițiile în care măsura trebuia adoptată — atât din punctul de vedere al stării economiei, cât și din cel al mecanismului funcționării ei. Unificarea cursurilor de schimb și respectiv convertibilitatea internă se încadrează unui sistem de măsuri, a căror corelare și ordine în timp a adoptării nu pot fi întâmplătoare, în funcție de situații politice conjuncturale, ci în respectul unei logici și unor criterii ce nu pot fi eludate fără pericolul unor rezultate contrare celor dorite și necesare. „Schita...” prevede unificarea cursurilor o dată cu liberalizarea prețurilor, ceea ce ar fi diminuat posibilitatea menținerii în timp a așteptărilor inflaționiste și, implicit, a transformării inflației corective generată de fixarea din aceste două măsuri, în spirală inflaționistă.

A. C.: În presă, numeroși economiști s-au pronunțat împotriva acestei măsuri considerând că nu sunt încă îndeplinite condițiile adoptării ei. Apreciați hotărârea guvernului Stoiloiu ca fiind prematură, inoportună?

V. P.: Criticile exprimate în presă sînt în principiu justificate. Trecerea la un curs unic și, respectiv, la convertibilitatea internă presupune existența unui minimum de condiții dintre care, într-o formulă grosieră, fără a intra în explicații și nuanțări de detaliu, esențiale sînt două: prima — stabilizarea macroeconomică — stabilizarea relativă a prețurilor, stabilizarea și relansarea producției ca bază a asigurării unui potențial de export cel puțin egal cu necesarul de importuri vitale; a doua — un minim de rezerve valutare pentru a putea proteja, într-o primă etapă, puterea monedei naționale, pu-

tere de a cărei evoluție depinde și prin care se manifestă capacitatea de evitare a unei inflații de mari proporții. Or, în momentul de față nici una din condiții nu există. Economia națională se află într-o stare de profundă criză. Producția industrială se află la un nivel cu puțin peste 60% față de 1989 — și aceasta în condițiile în care procesul de restructurare a sistemului producției practice încă nu a început (și nici o întreprindere nu a dat faliment); inflația a cunoscut ni curoște o rată înaltă, deficitul balanței comerțului exterior reprezintă peste 1/3 din exporturi, iar rezervele valutare lipsesc, practic, cu desăvîșire: cum spunea domnul Mugur Ibrăescu, visteria este goală. Într-o asemenea situație, în mod normal, nimeni nu ar îndrăzni să adopte o asemenea măsură. Pericolele pe care le implică sînt imense...

A. C.: Și, totuși, a fost adoptată.

V. P.: Da, și totuși... Nu însă de voie, ci de nevoie. Este o măsură impusă ca unica modalitate prin care se poate încerca amănarea și, să sperăm, prin aceasta, evitarea unui adevărat dezastru. Căci „moștenirea” lăsată de guvernul Roman fără cuprinde, pe lângă cele menționate, și o situație „cumplită” — cum a caracterizat-o domnul Stoiloiu — în domeniul asigurării economiei naționale cu energie: de numai 24% la păcură, 15% la motorină, 10% la combustibil lichid ușor, și 81% la cărbune energetic. Pe ansamblul resurselor energetice gradul de asigurare este de numai 31%.

Costul necesarului de import de energie pentru perioada de pînă la 31 martie este, conform aproximărilor comunitate de primul ministru, de cea, 1,8 miliarde dolari, iar visteria este goală. Intrările de valută prevăzute în cadrul aranjamentelor cu FMI și Grupul celor 24 (în valoare de 2 miliarde dolari) nu au decurs conform prevederilor. Guvernatorul Băncii Naționale ne-a informat că ratele au intrizat cu 6-7 luni... Dacă reforma s-a desfășurat în ritmul stabilit cu FMI. Speranțele oferite la Bangkok... au fost aminate. Pericolul catastrofei s-a apropiat vertiginos. Dacă nu se face rost de valută pentru procurarea de resurse energetice, pericolul căderii în cîteva săptămîni a sistemului energetic este iminent. De fapt, cum constată domnul Stoiloiu în ultimele cuvinte ale Raportului său în fața Parlamentului, această cădere a și început. Ce-ar însemna aceasta? Blocarea, practic, a întregii activități economice a țării. Trebuia găsită o soluție de urgență pentru plata importurilor. Și a fost găsită: vînzarea obligatorie către Banca Națională a depozitelor valutare deținute de către agenții economici, acțiune ce se realizează prin unificarea ratelor de schimb valutare și trecerea la

convertibilitatea internă. Pe această cale statul va putea să utilizeze cea, 500 milioane dolari pentru importul de resurse energetice.

A. C.: Ceea ce însă nu rezolvă problema...

V. P.: Sigur, nu o rezolvă, nici cantitativ, nici calitativ, dar oferă posibilitatea unui respiro pentru a evita un dezastru.

Deci, în pofida faptului că sînt corecte toate observațiile critice ale celor care invocă consecințele grave posibile ale acestei măsuri — ca urmare a faptului că nu este înfruntată nici una din condițiile pe care adoptarea ei le reclamă —, hotărîrea guvernului Stoiloiu este binevenită. Oportunitatea ei nu poate fi contestată.

A. C.: Cu alte cuvinte, pentru evitarea unui rău mare, au fost acceptate pericolele adoptării unei măsuri în condiții total nefavorabile.

V. P.: Exact.

A. C.: Și care ar fi aceste pericole?

V. P.: Ar trebui mai întîi să facem o precizare: ne referim la pericolele în plan economic. Sub acest aspect, pericolul cel mai important, adică răul cu gradul cel mai înalt de probabilitate a se manifesta este cel al unei inflații galopante, mai exact, al unei spirale inflaționiste desfășurate în ritm alert. Punctul de plecare — diferența de 1 la 3 între cursul oficial de pînă la 11 noiembrie (60 lei/1 dolar SUA) la care se calcula în costurile de producție circa 80% din importuri, și cursul nou inițiat de 180 lei pentru 1 dolar SUA. Aceasta va determina o creștere medie a prețurilor de peste 100%, iar pentru unele grupe de produse — cele cu o pondere mare a importurilor cu prețuri alinate la prețurile mondiale — de 200-300%. Am spus „punctul de plecare”, deoarece, cum ați reținut, cred, cursul de 180 lei pentru 1 dolar nu este fix. El este flotant, variază în funcție de cererea și oferta de valută. Or, avînd în vedere că cererea de valută poate fi mai mare decît oferta — fapt reflectat pînă în prezent de marele deficit al balanței comerțului exterior — cursul în lei al dolarului va crește. Această tendință este, practic, inevitabilă, întrucît sistemul nostru bancar nu dispune de rezervele valutare necesare pentru a putea menține cursul prin creșterea ofertei de valută pînă la nivelul cererii. Să nu uităm că țările vecine, cînd au trecut la convertibilitatea internă și-au asigurat rezerve valutare de susținere între 2,5 și 4,5 miliarde dolari. Și tot nu au putut evita deprecierea monedei naționale în raport cu „valutele forte”.

Noi nu avem nimic, poate numai cea, circa 300 de milioane de dolari promisi de FMI.

A. C.: Dar reducerea cursului de schimb al leului stimulează exportul, iar intrările de valută din export, mărind

oferta valută, pot determina menținerea cursului leului, sau măcar mai mica lui reducere.

V. P.: Foarte exact. Dar manifestarea acestui proces depinde de structura producției naționale de export. Dacă, ocazional, producția noastră de export îi este caracteristică o pondere ridicată a inputurilor de import, întrucît trecerea la cursul unic scumpește importurile (inițial de 3 ori în cazul celor luate în calcul la 60 lei per dolar), prețurile în lei ale produselor de export vor crește corespunzător, în funcție de ponderea inputurilor de import (sau cu prețuri interne alinate la prețurile internaționale). Acest fapt va afecta, în sensul reducerii, cursul de revenire al leului. Drept urmare, o serie de produse care pînă acum au fost rentabile la export vor deveni nerentabile. Abia unificarea ratelor de schimb ne va evidenția cu claritate gradul de rentabilitate la export al fiecărui produs. Este evident însă că favorizate la export vor fi produsele care, conțin într-o proporție mică importuri ale căror prețuri interne sînt alinate la prețurile internaționale, adică cele care conțin multă muncă și inteligență națională, precum și materii prime locale (în primul rînd industria ușoară, alimentară și artizanală). Cu alte cuvinte, date fiind ponderea mare a produselor de export dependente de import și ponderea mică a produselor de înaltă tehnicitate, calitativ competitive, este foarte posibil ca dorita și sperată creștere a exporturilor să nu se realizeze la proporțiile reclamate de nevoile de import.

În condițiile unicității cursului de schimb și convertibilității interne, singura cale de evitare a reducerii cursului leului este creșterea producției de export pentru asigurarea echilibrului balanței comerțului exterior în condițiile reducerii (relative și chiar absolute) a importului pînă la nivelul la care nu devine un factor de blocare a creșterii exporturilor sau, mai rău, de diminuare a acestora. În caz contrar, ca urmare a reducerii cursului leului în beneficiul dolarului, prețurile interne vor crește. Mărirea acestor creșteri depinde de gradul de reducere a cursului leului, care este însă condiționat nu numai de dimensiunile ofertei de valută (determinate fundamental de volumul exporturilor), ci și de cîntumul valoric (în lei) al cererii.

A. C.: Desigur, dinamica cursului de schimb este unul din factorii dinamicii prețurilor interne, dar pericolul unei spirale inflaționiste vine din sfera relațiilor sociale, a comportamentului salariaților.

V. P.: Da, este, într-adevăr, principala problemă a etapei pe care o parcurgem.

(Va urma)

